

Cançons de triar

Potser no tenim de tot, però Déu n'hi do! Només que, si no ho fem servir, s'atrofia i ho perdem, i després, és clar, ho hem de recuperar. S'ha conjugat molt sovint, durant aquests darrers anys, el verb *recuperar*, fins i tot en casos sorprenents, en que potser es tractava més aviat de no deixar perdre que no pas de recuperar, o en que hi havia una visible complaença per l'ús del mot, però tristament buidat de la seva significació. El fet és que en la nostra experiència personal, no teoritzant sobre el llenguatge sinó practicant-lo, com a vehicle de comunicació en el camp de la narrativa, de l'administració, de la publicitat, etc., la funcionalitat i l'aptitud que li hem exigut no ens ha obligat mai a trair-lo. Volem dir, d'una manera més concreta, que no hem tingut mai la necessitat de recórrer a sistemes de referència estranys, perquè n'hem pogut disposar de propis, que han complert perfectament la seva funció.

Potser no tenim de tot, però tenim certament més coses de les que alguns es pensen: tenim, per exemple, cançons de triar, o cançons eliminatives, tal com les anomena el folklorista Joan Amades, és a dir, les cançons més rítmiques que no pas melòdiques, potser reminiscència d'antigues pràctiques jurídiques, usades per la mainada per a designar qui, d'entre ells, ha de parar en un joc. «Qui no coneix aquella que fa: *Trenta, quaranta, ametlla amarganta, pinyol madur, vés-te'n tu, si tu no te'n vas, nero, nero, nero, si tu no te'n vas, nero, nero, nas?* O bé aquella altra: *Uni, dori, teri, cateri, mata la veri, veri viron, comptals bé que dotze hi son.* Totes elles, segurament, deuen conèixer moltes variants. L'esmentat Amades, en la seva impressionant recopilació *Folklore de Catalunya* (Vol. II, *Cançoner*, pàg. 49 a 65), en recull una bona colla. Per això ens ha dolgut especialment, i àdhuc ens ha avergonyit (l'Espinàs en diria *sentir bixomats*), de sentir, en la representació teatral d'una obra basada en els contes d'un il·lustre narrador, que hom no vacil·lava a recórrer a una canço de triar espanyola, "Pito, pito, colorito...", que no figura, certament — això és inimaginable —, en la narració original. Ja sabem la raó que ho abona: és la que usen realment avui els nens catalans (tots, a tot arreu?), i la que, per tant, té la desitjada eficàcia teatral. Tristíssima raó! En lloc de recuperar, hom ha preferit de ratificar la colonització cultural a que ens han sotmès.

Albert Jané